

'N EVALUERING VAN DIE STELSEL VAN VOOGDOSENTE VIR EERSTEJAAR-
STUDENTE AAN DIE POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT VIR CHRISTELIKE
HOËR ONDERWYS

deur Jasper Christiaan Petrus Nicolaas Visser

Verhandeling aangebied ter gedeeltelike nakoming van die
vereistes vir die graad Magister Educationis in die Fakulteit
Opvoedkunde aan die Potchefstroomse Universiteit vir C. H. O.

Potchefstroom
1968

VOORWOORD

Dit is vir my 'n besondere voorreg om die volgende persone en instansies te bedank:

1. Die Nasionale Raad vir Sosiale Navorsing vir die toekenning wat my in staat gestel het om die navorsing te kon doen.
2. My geagte studieleier, prof. dr. S.J. Preller, vir sy hulp, leiding, geduld en bereidwilligheid wat van onskatbare waarde was. Sonder sy hulp sou die ondersoek weliswaar onmoontlik gewees het. Ek dink aan sy leiding met veel erkentlikheid en waardering.
3. Prof. dr. B.C. Schutte, die dekaan van die Fakulteit Opvoedkunde van die P.U. vir C.H.O. vir sy aandeel wat hierdie studie moontlik gemaak het.
4. Mnr. P.J. Helberg vir sy gewaardeerde hulp en inspirasie.
5. Al die dosente en administratiewe personeel van die P.U. vir C.H.O. wat in die ondersoek betrek was se hulp word hoog op prys gestel.
6. Die eerstejaarstudente van 1966 wat vraelyste voltooi het sowel as die huiskomiteede wat behulpsaam was.
7. Al die Suid-Afrikaanse universiteite wat gewillig was om die vraebriewe te voltooi en terug te stuur.
8. My vrou en dogter vir hulle meeleving, opoffering en bemoeidiging.
9. Laastens, maar in besonder, aan Hom vir die genade, krag en guns waarsonder alle menslike inspanning nutteloos en doelloos sou wees.

Opedra aan my ouers.

INHOUDSOPGAWEHOOFSTUK I

PROBLEEMSTELLING, DOEL EN METODE VAN ONDERSOEK

1.	PROBLEEMSTELLING	1
2.	NADERE BEPALING VAN DIE DOEL EN OMVANG VAN DIE ONDERSOEK	3
3.	METODE VAN DIE ONDERSOEK	3
	(a) Die vraelys	3
	(i) Vraagbrief aan universiteite	4
	(ii) Vraelys aan voorgdosente en gewese voorgdosente	4
	(iii) Vraelys aan alle eerstejaarstudente	6
	(b) Persoonlike onderhoude	7
	(c) Die historiese metode	7

HOOFSTUK IIPROBLEME EN BEHOEFTE VAN EERSTEJAARSTUDENTE
EN POGINGS VAN UNIVERSITEITE OM HULP IN DIE VER-
BAND TE VERLEEN

1.	INLEIDING	9
2.	ALGEMENE PROBLEME WAARMEE EERSTEJAARSTU- DENTE AAN 'N UNIVERSITEIT TE KAMPE HET	9
	(a) Aanpassing by die universiteitsituasie	10
	(b) Probleme met betrekking tot die aanpassing by die woonplek	11
	(c) Probleme ten opsigte van deelname aan universiteitsakti- witeit	13
	(d) Probleme ten opsigte van akademiese aanpassing	15
	(i) Onsekerheid oor beroeps-, kursus- en vakkeuse	15
	(ii) Gebrek aan goeie, of swak studiemetodes en -gewoontes	17
	(iii) Leesvertraging	18
	(iv) Onkunde ten opsigte van biblioteekgebruik	19
	(v) Klasprosedures en die afneem van aantekeninge	19
	(vi) Voltooi van werkopdragte	21
	(vii) Die skryf van toetse en eksamens	21

(viii) Tydsindeling en vryetydsbesteding	22
(ix) Bemeestering van die leerstof	23
(x) Onkunde met betrekking tot universiteitsreëls en -regulasies	23
(xi) Die grootte van klasgroepe	24
(xii) Onkunde aangaande die doel, aard en omvang van leervakke	24
(xiii) Onkunde aangaande eksamenvereistes	25
(e) Probleme as gevolg van ontoereikende vooruniversitêre onderwys	25
(f) Persoonlikheidsfaktore	26
(g) Ontoereikende verstandsvermoë	29
(h) Geldelike probleme	30
 3. MAATREËLS WAT DEUR UNIVERSITEITE AANGEWEND WORD OM SWAK AANPASSING EN -VORDERING ONDER EERSTEJAARS DIE HOOF TE BIED	31
(a) Keuring of seleksie van studente	32
(b) 'n Oriënteringsprogram	35
(c) Doseermetodes	38
(d) Beperking van die vryheid van eerstejaars	40
(e) Beperking van ontgroeningspraktyke	41
(f) Instelling van 'n basiese opleidingsjaar vir eerstejaars	42
(g) Huisvesting van inwonende eerstejaars in afsonderlike kos- huise	42
(h) Ondersoeke na die oorsake van druiping by eerstejaarstudente	43
(i) Beskikbaarstelling van 'n brosjure of gids aan eerstejaars	44
(j) Beperking van die grootte van klasgroepe	46
(k) Gereelde klastoetse vir eerstejaars	47
(l) Verstrekking van studiegidse of werkskemas aan studente	47
(m) Voorligting van eerstejaars deur dosente	48
(n) Voorligting van eerstejaars deur deskundiges	49
(o) Voorligting van voornemende studente	51

	v
(p) Terapeutiese en remediële diens	52
(i) Voorsiening van 'n universiteitsvoorligtingsdiens	53
(ii) Remediële diens deur dosente	55
(iii) Opknapping van algemene taalvermoë	55
(iv) Spesiale aandag binne gewone klasverband aan druipe- linge	56
(v) Remediële dienste vir studente	57
(q) Voogdosente vir hulpverlening aan eerstejaars	57
(r) Huisvaders in studentetehuse	58
(s) Studenteraadgewers	59
(t) Studieleiding deur middel van werkklasse („tutorials" of seminare vir eerstejaars	61
(u) Samewerking tussen ouers en universiteite	62
4. SAMEVATTING	63

HOOFSTUK III

DIE ONTSTAAN EN ONTWIKKELING VAN DIE VOOGDOSENT- STELSEL AAN DIE P.U. VIR C.H.O.

1. INLEIDING	67
2. MAATREËLS WAT DIE VOOGDOSENTSTELSEL VOORAF- GEGAAN HET	67
(a) Inlywing deur seniores	68
(b) Die beperking van ontgroeningspraktyke	70
(c) Oriëntering van eerstejaarstudente van owerheidsweë	74
(i) Voorligtingslesings aan eerstejaarstudente	74
(ii) Voorligtingsdiens vir eerstejaars in koshuise	75
(iii) Inskakeling van dosente by die voorligtingsdiens	78
3. DIE ONTSTAAN EN ONTWIKKELING VAN DIE VOOGDO- SENTSTELSEL	79
4. BESKRYWING VAN DIE VOOGDOSENTSTELSEL	82

HOOFSTUK IV

EVALUERING VAN DIE VOOGDOSENTSTELSEL

1.	INLEIDING	85
2.	ONTLEDING VAN DIE ANTWOORDE OP DIE VRAELYS	86
	(a) Die houding van huidige en gewese voogdosente teenoor die voogdosentstelsel	87
	(b) Ervarenheid van voogdosente	89
	(c) Grootte van groepe pleegstudente	90
	(d) Kontakmaking tussen voogdosente en hulle pleegstudente	92
	(i) Omvang van die kontak wat gemaak is	92
	(ii) Die wyse waarop kontak gemaak is	93
	(iii) Die faktore wat kontak benadeel	99
	(iv) Faktore wat kontak bevorder	100
	(e) Die omvang van die stelsel	102
	(f) Gebruikmaking deur studente van die hulp van voogdosente	103
	(g) Die aard van die voorligting wat gegee word	104
	(h) Selfevaluering van voogdosente ten opsigte van hul bevoegdheid as voogdosent	107
	(i) Kontak met ouers van pleegstudente	109
	(j) Voorkeure van pleegstudente ten opsigte van hulpverlening	109
	(k) Die waarde van die vraelys aan eerstejaars	112
	(l) Die waarde van die voogdosentstelsel volgens respondente	113
	(i) Leiding en oriëntering van die eerstejaar	114
	(ii) Verwelkoming aan die Universiteit en bevordering van 'n gevoel van geborgenheid by die eerstejaar	116
	(iii) Toesig en beheer oor die vordering van eerstejaars	117
	(iv) Gerusstelling van die ouers van studente	117
	(v) Oplossing van probleme van eerstejaars	117
	(vi) In die algemeen	118
	(m) Die leemtes van die voogdosentstelsel volgens respondente	120
	(n) Aanbevelings aan die hand gedoen deur respondente	121
3.	SAMEVATTING	126

HOOFSTUK V

AANBEVELINGS TER MOONTLIKE VERBETERING VAN DIE VOOGDOSENTSTELSEL

1.	INLEIDING	130
2.	AANBEVELINGS TER MOONTLIKE VERBETERING VAN DIE VOOGDOSENTSTELSEL	131
	(a) Voortsetting van die voogdosentstelsel	131
	(b) Sterker beklemtoning van die noodsaaklikheid en waarde van die stelsel by alle dosente om hulle belangstelling te wek	132
	(c) Keuring van dosente by die aanstelling as voogdosente	133
	(d) Vermindering van ander verpligtinge van voogdosente	134
	(e) Opleiding van voogdosente	134
	(f) Bevordering van kontak tussen voogdosent en pleegstudent	135
	(i) Plasing van pleegstudente by voogde wat hulle vak doseer	135
	(ii) Die maak van afsprake met pleegstudente	136
	(iii) Belangstelling van voogdosente in hulle pleegstudente	137
	(iv) Verkleining van sommige vooggroepe	137
	(v) Vasgestelde datums vir ontmoeting van pleegstudente	137
	(vi) Ontmoeting van pleegstudente deur voogdosente	138
	(vii) Indeling van pleegstudente	138
	(g) Insluiting van alle eerstejaars by die stelsel	138
	(h) Die keuse van voogde en die samestelling van vooggroepe	139
	(i) Moet eerstejaars self hulle voog kies?	139
	(ii) Moet kinders van vriende of familiebetrekkings aan 'n voog toegewys word?	140
	(iii) Moet damestudente by voogdesse geplaas word?	140
	(iv) Moet seniorstudente as studentevoogde betrek word?	140
	(v) Moet huisvaders die plek van voogdosente inneem?	141
	(vi) Moet huiskomitees die pligte van voogdosente oorneem?	141
	(vii) Moet die eerstejaar 'n voog hê?	142

(i) Die duur van die stelsel in iedere akademiese jaar	143
(j) Verantwoordelikhede van voogdosente	144
(i) Ontmoeting van pleegstudente en hulle ouers	144
(ii) Groepvoorligting aan eerstejaarstudente	145
(iii) Verdere ontmoetings tussen pleegstudente en voogdosente	147
(iv) Individuele voorligting deur voogdosente	148
(v) Aanwending van die gegewens vervat in die vraelys aan eerstejaars	148
(vi) Verwysing van pleegstudente met ernstige probleme na deskundiges	149
(vii) Toesig oor die aanpassing en vordering van eerstejaars	150
(k) Koördinering met ander persone en instansies wat gemoeid is met hulpverlening aan eerstejaarstudente	152
3. MOONTLIKE VERDERE NAVORSING	153
SLOTOPMERKINGS	154

BYLAES

1. BYLAE I : VRAAGBRIEF GERIG AAN AFRIKAANSE UNIVERSITEITE	155
2. BYLAE II : VRAAGBRIEF GERIG AAN ENGELSE UNIVERSITEITE	158
3. BYLAE III : SKRYWE WAT SAAMGEGAAN HET MET DIE VRAELYS AAN ALLE VOOGDOSENTE, GEWESE VOOGDOSENTE EN NIE-VOOGDOSENTE	161
4. BYLAE IV : VRAELYS AAN ALLE VOOGDOSENTE EN GEWESE VOOGDOSENTE	163
5. BYLAE V : VRAELYS AAN EERSTEJAARSTUDENTE	168
6. BYLAE VI : VRAE WAT MET 'N AANTAL PERSONE	

WAT MET DIE VOOGDOSSENTSTELSEL
SE ONTSTAAN EN ONTWIKKELING
GEMOED WAS, BESPREEK IS TYDENS
PERSOONLIKE ONDERHOUDE

182

7.	BYLAE VII :	SAMEVATTING VAN ANTWOORDE VAN VOOGDOSENTE	183
8.	BYLAE VIII :	SAMEVATTING VAN ANTWOORDE VAN EERSTEJAARSTUDENTE	212
9.	BYLAE IX :	SAMEVATTING VAN DIE GEGEWENS VAN DIE PERSOONLIKE ONDERHOUDE	284
10.	BYLAE X :	VRAELYS AAN EERSTEJAARS	287
11.	BIBLIOGRAFIE		290
12.	NOTULES VAN VERGADERINGS		297
13.	ONDERHOUDE		300